„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Бранника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Бранника“
налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 113. У Новом Саду, у суботу 17. (30.) августа 1902. Година XVIII.

Патње српске раје.

Још никад нису тако често стизали грђи гласови из напаћених турских покрајина Ст. Србије и Македоније, као у последње време. Арнаутски зулуми, о којима нас извештавају београдски листови, морају својом грозотом запрепастити човека, особито кад помисли да се сав тај ужас збива на земљишту културне Европе, у непосредној близини и на очиглед просвећених држава и народа. Људи, који добро познају тамошње прилике, уверавају да су злочинства арнаутска заузела веће димензије неко икад до сада.

„Српска Застава“ отворила је сталну рубрику о арнаутским насиљима и извештава о њима у сваком броју под натписом: „Крвава књига“. Човеку се кожа јежи кад чита што се даномице догађа у оним странама. Уништавају се читава села српска, убијају се најугледнији људи, бесчасте се цркве, срамоте жене и девојке, одводи стока и т. д. Све то врше Арнаути усред бела дана, а власти гледају то мирно и безбрижно, као да их се то ништа не тиче.

Било је времена кад се веровало да би турске власти хтеле обуздати Арнауте, али су слабе па не могу. Истина појављивала се и сумња да су и турске власти сукривци бесних Арнаута, али се томе није поклањало довољно вере и пажње. Али у последње време је особито полузванични лист српске владе „Дневник“ у више чланака утврдио несумњиву чињеницу, да су баш турске власти главни кривац у прогањању српског елемента, а Арнаути су само слепо оруђе њино. Турске власти систематски раде на истребљавању српског народа, нарочито у Ст. Србији.

Да су турске власти морални кривац и зачетник тих злочина, сведочи најбоље то, што се они врше по сталном плану, а пред очима турских власти, које још никад нису ни покушале да прстом макну и обуздају Арнауте. О томе има и једно несумњиво писмено сведочанство. Још 1890. године, један мудир био је одређен за управника једне нахије, па прибележавајући у својој бележници о чему треба да се у вилајету обавести, записао је и ове речи: „Тражити детаљније упутства о поверљивој наредби за расељавање Срба.“ Ове речи и сувише јасно сведоче, да је главни задатак турских чиновника, који долазе у оне крајеве, да раде око истребљавања српског елемента.

Један добро обавештен извештач „Дневникова“ из Ст. Србије уверава, да би власти турске, кад би само хтеле, лако могле зауздати Арнауте. Они су јунаци само према голоруким, разоружаним и незаштићеним Србима, њих прогоне и тлаче, али само за то, што им турске власти повлађују. Кад би их ове притегле, они би се лако укротили. Арнаути се боје власти као живе ватре. Пре десетину година у Пећи, леглу арнаутске обести, био је мутесариф неки Мустафа паша Черкез. Тај ретки турски чиновник похватао је само неколико арнаутских зликоваца и на очиглед осталих Арнаута ударио им по 25—50 корбача, па је тако за непуна три месеца укротио те разуздане Арнауте, да би смео у целом његову округу носити тепсију злата на глави, а да те нико попреко не погледа.

Турске би власти дакле могле спречити арнаутске злочине, али оне то не ће. Арнаути само за то убијају Србе што им турске власти повлађују и иду на руку. Једино тако се могу растумачити оне страшне појаве, о којима дознајемо из Ст. Србије. У главним центрима Ст. Србије, у Митровици и Н. Пазару, у Вучитрну и Пећи, држи Порта своје гарнизоне и има у њима грађанску власт. Та иста места постала су центри арнаутских насиља и убистава.

Ферат-агић у Митровици, Мула Фејзуловић у Вучитрну, Иввз и Ахмет Мујчиновићи у Н. Пазару и Иса Бољетинац у Приштини, готово су самостални господари у својој околини. Они пљачкају и убијају и још ни једном није турска власт ни покушала да спречи злочине ових разбојника и да их казни. Ахмет Мујчиновић недавно је пред самом кајмакамијом у Н. Пазару усред бела дана убио Анту Јеличића, кмета пазарске општине, кад се овај из цркве враћао, и власт није ни прстом мрднула да ухвати и казни убицу.

Све ово доказује да арнаутски разбојници нису фактично ништа друго него најамници турских власти. Висока Порта има кадшто, кад је притешњена, обичај, да пусти у свет гласове о некаквим тобожњим реформама у Ст. Србији и Македонији. То је само перфидна превара и обмана лукаве Порте, која хоће да завара свет. Од турских реформа нема се хришћанско становништво у Турској надати никакву добру.

Једино сложан и споразуман рад балканских словенских држава уз моћну потпору Русије може бедну рају ослободити тешких мука.

Надри-Срби.

β. — Вел. Кикинда, 14. авг. 1902.

Не налазим за вредно, да се осврћем на трули организам, који се клони распаду, јер од тога се сваки члан друштва, који има и најосновнијег појма о чувању народног здравља, зна чувати, али пошто има и таквих читалаца, који не познају кикиндске прилике и стварају себи слику о кикиндском друштвеном и јавном животу према ординарном писању онога листа, што се дрзнуо да узме име „Србадија“, — то у интересу части кикиндског Српства хоћу да овде проговорим неколико речи о тој жалосној „Србадији“, њеном још жалоснијем госи и оној тевабији, што се скупила око њега, да подгриза здрави корен народне слоге наше, да ремете онај лепи споразум између свих солидних српских елемената овдашњих, који се сложише, да ову највећу српску општину истргну из канџи једног опасног и несавесног човека, а поведу је путем, који води добру њену.

Познатом Паји пл. Еремићу било је потребно, да и путем каквог листа даде одушке свом гневу, што га је Српска Странка онако славно срушила и задала смртоносан ударац његовој жалосној слави. Њему није било доста, што је њега, верног скутоношу мађарске владе и уједно протектора радикалског, бранила новосадска „Застава“, која се показала да је „Mädchen für Alles“; не, Еремићу беше слаба одбрана оног туцинданца у Новом Саду, — зато он основа себи овде лист, коме он и неке његове потркуше наденуше лепо име „Србадија“. Да грозне ироније! Еремићев лист и Србадија! Та одма после првог броја тог листа ми Кикинђани дадосмо му име, које му сасвим приличи, име: „Смрдабија“. То вам је права новинарска наказа и грозан атентат на сваки укус.

Све српске листове при оснивању њихову руководиле су узвишене идеје за културно, морално, политичко и привредно унапређење њиховога народа, и те су листове створиле потребе народне. Но кикиндску „Србадију“ створио је прикос и поквареност једног човека, који је умео — то му се мора признати — искупити око себе све, што умно и морално стоји на најнижем ступњу, што уме да грди наше најугледније људе, изврће истину, сумњичи и клевета. Ко хоће да се увери о том, нека прочита жалосно издање досадашњих бројева „Србадије“, те ђаге на разуму и свести човечијој, која и самим додиром изазива болест.

Коловођа тога красногa друштва намеће се не знам с којим правом своме народу за вођу, а овамо ни по прошлости, ни по животу ни раду своме није ни за обичног карактерног војника у војсци, која треба да се за народ свој бори и онда, кад се то коси са личним интересима појединих њених бораца. Намет-вођа претрпео је толики фијаско у своме јавном раду и одиграо је толико супротних програма и српских и несрпских на политичкој позорници, да је требао давно да с ње сиђе, кад би иоле имао љубави према своме народу. Његова улога је овде тако гадна, да га свесни српски свет гледа са највећим огорчењем. Није све за сваког, за козу није сено, вели наша народна пословица, за Пају Еремића није јаван рад. Вође народа и народних странака треба да су људи, који имају неокаљану прошлост, умне, моралне и интелектуалне способности, а који тога нема нека се уклони и нека слуша друге, па то позване људе. Кикиндском самозваном вођи Еремићу је пак мрак видело, грех врлина, незнање знање, охолост скромност он смета сваком племенитом и сложном раду и подвигу.

То треба да има на уму уметнички вођа радикалне странке у Кикинди, јер фабрицирано поверење народно је врло сумњиво. Светао карактер никад не тражи нити прима тако сумњиве почасти, јер му то вређа морални осећај и свест, ко пак тога нема, томе је добро дошло овако средство, па и највећа лаж, као на пр. тврд-

ЖИСТАК.

Писма с пута.

V.

Врло се добро сећам, кад сам први пут ишао у Колошвар, да учим филозофију и да се усавршим у мађарском језику, а то је било 1882. г. у јесен, и онда ме је исто тако допратила студена, непријатна киша, као сад, кад сам у први мах свврнуо у ову варош. Тада нисам побегао, задржала ме је дужност. Овог пута сам, како већ писах, прво побегао, а стигавши сад поново, имао сам тако дивно време да се лепше пожелети не може. Аха, помислих, сад знам, како треба овамо путовати и од сад ћу увек тако врачати: доћи ћу с противне стране, уоколо!...

За 20 година, како ја Колошвар познадох, напредовао је гигантским корацима. Видех напредак одмах већ на станици. Станица је постала тескобна, зато се сад баш проширује, дограђује, како ће одговарати великом промету овог живог града, који три брза воза дневно вежу са угарском престолницом, док је н. пр. Нови Сад, који је такође врло жива варош, везан с Будимпештом цигло једним брзим возом па то је канда и доста. (Но зато Колошварци читају за по сата пре пештанске новине, него Новосађани, а овамо је Колошвар од Будимпеште удаљен равно 400 километара, а Н. Сад само 280!)

Но овим још нисам ништа ново рекао. Станице се баш сад проширују и у Сегедину, Вел. Вараду, Сибињу и у Брашови, будући да железнице много помажу, да се провинцијални градови уопће дижу.

Него је Колошвар напредовао и иначе. Оснажио се и раскрупнио: са 33.000 становника нарастао је на 52.000. Па је напредовао у елеганцији и финим обичајима. Улице су сад већ свуд дивно постављене асфалтом, ћерамитом и широким каменом. Елегантна света је на улицама, на јавним местима и у шеталишту (које те својим уређењем сећа на бечки Volksgarten) толико, да одмах видиш, е ниси у обичној провинцијалној вароши, него у граду, који има универзитет и велику интелигенцију. Данас броји овај други универзитет угарски преко 1000 слушалаца, пошто је по основању свом (1872. г.) дуго једва привлачио 4—500 академских грађана. Али нема више ни старог, малог универзитета, у ком сам се ја учио једно време. На његову месту је изидана колосална зграда, удешена према модерним потребама и школским захтевима. А каква је дивна клиника! Стала је, како чујем, два и по милијона. И лепша је и удешенија сад него будимпештанска. Од других палата да споменем само величајну палату правосуђа. За кратко време срушиће се и старо па зидати ново позориште. Најстарије стално мађарско позориште је у земљи колошварско нар. позориште, које је основао још у другом деценију прошлог века, док је Пешта тек 1837. год. добила прво позориште: Nemzeti szinház. Стара позоришна зграда колошварска данас изгледа скоро као чатрља. Али зато је душевна страна: управа и уметници изврсни.

На јесен, октобра месеца украсиће се варош величајним споменником највећег сина овога града: краља Матије, који ће споменик (дело мађарског уметника Фабруса) стајати на средини лепе, простране пијаце. На откривење споменика доћи ће и Њ. Величанство краљ Фрања Јосиф I.

Кућа у којој се краљ Матија родио, и данас још постоји. Скоро пет стотина година очувао је народни пијетет. Пре 20 година видео сам је у сасвим трошном стању, наваљену, исподупирану, како ју је зуб времена истрошио. Сад је — колико је морало бити, — рештаурирана; форма је међу тим остала стара.

Колошвар је мађарски град: мађарска се реч чује на улици, у радњама, у кафанама. Има неколико иљада душа и Романа, већином нижег слоја, а чује се, по себи се разуме, и немачки говор; но мађарски елемент преовлађује свуда и у свему. Велика је разлика између ове мађарске престонице и чивутске Будимпеште. Зато је овде уопће већа питомост, већа солидност и мањи разврат, неморал. И према народностима је овде већа толеранција, јер не воде прву реч они, који све лицитирају, па и домољубље. Ја сам и ђаком понео одавде лепше успомене, него из Будимпеште. С овдашњим академским грађанима сам се сасвим лепо слагао. Без сумње су то искусили и други Срби ђаци, који су овде слушали универзитетске науке.

Чисто ме је туга обузела, кад превртох у успомени свој негдашњи живот овде. Зар је 20 година тако велико време, да што је младо било, то остари, а што је било старо, то помре?! Камо многих мојих честитих професора? Не чудим се, што није више жив стари Brassai bácsi, који је 1872. г., кад је основан овај универзитет, почео професуру као старац (само што он никад није био старац!) од 75 година који је 1883. г. и мени предавао, ма да је онда имао већ 86 година, па је и после тога још много предавао, писао, расправљао и полемизирао с научњацима. Не чудим се, што је преминуо Brassai, који је добро запамтио Гетеа, и био зрео човек, кад је Гете умрио. Он је живео 101 годину, — „а куда ћеш више?“ Особито „кад је увек био здрав и свеж, тако да је у својој 96. години ишао у Берлин, да чује концерт не знам сад којег славног уметника. Кад сам већ код Brassai-ја, да споменем, како је он био признат мађарски полихистор: предавао је санскрит и математику (ово и за мог доба!) филозофију и мађарску синтаксу, ботанику и класичну филологију и т. д. а разумевао се у праву, и у медицини и у теологији. За што се год није нашла друга снага, то је предавао он. Говорио је: „Хвала Богу, доста сам дуго живео, имао сам кад свашта учити“. —

Али осим Brassai-ја — Бог да му душу прости! — преминуше и ови моји честити професори: Szabó K., чувени историчар и рођени брат славног минералога пештанског у-

ња у листу „Србадији“, да у цркви није објављен избор једне трећине скупштинара.

Прећићу сад на „Србадијин“ чланак „Пред истрагу“. Писац тога чланка најпре одаје жељу тевабије око „Србадије“, да се садашњи наш црквени одбор и црквена скупштина разреше, и наравно да се поставе на управу људи, који су за све пре, само не за управу, те доста наивно мисли, да би се под том њиховом управом могла онда спровести и истрага у ствари избора световног посланика кикиндског. Затим се осврће на прошлост кикиндског Српства и на светлу тачку наше народне борбе, коју су водили тадашњи прваци наши др. Влајко Мајински, др. Миливој Топонарски, па је „Србадија“ утрпала овамо и свога Еремића. Да су прва двојица били вође српске народне странке и водили борбу за будућност свога рода, за то зна и мало дете у Кикинди. Али да је и Паја Еремић ту улогу играо, за то не зна нико осим њега јединог. Ко познаје кикиндске прилике, тај се заиста чудити мора, да се Еремић трпа у друштво умних људи, који су с највећим одушевљењем и родољубљем радили за свој народ, а тај начин рада је људима Еремићева калибра непознат. Улога Паје Еремића у доба народног одушевљења и борбе за добро српског народа сасвим је непозната. После смрти првака кикиндског Српства, под којим Еремић није смео ни сањати о каквој слави и улози, хтео је он да угграби превласт и надмоћ над свом овдашњом српском интелигенцијом, али ова, свесна свога задатка, што га има да врши у јавном животу нашем, ударила га је по прстима, и од тога доба је Еремић огласио борбу на живот и смрт кикиндској интелигенцији без разлике, но резултат те борбе је то, да Еремић данас стоји усамљен са четом којој је смер да уништи све, што је честито и ваљано у кикиндском Српству, па да овлада њено царство — царство нечистих духова и ниских душа.

Што се тиче осврта у „Србадијину“ чланку на политичко држање кикиндских Срба и Српске Странке, због кога је нападнут и уважени родољуб српски г. Марко Богдан, имам да приметим ово. Кад је влада, у интересу своје политике неправедно и неприродно заокружила изборне срезове и када је притисак државне власти на свет и слободну вољу бирача био ужасан, немађарске народности су дошле у тај положај, да нису могле дати права израза својој вољи, те су српски срезови па и Кикинда морали осетити рђаве последице тога мађарског државног система. а ми овде тим више, што је по среди био Еремић, који је употребљавао сва средства, па се удружио и са несрбима против Срба само да до своје личне славе и користи дође. Мада он није дорастао и није достојан да највећу српску општину заступа на угарском сабору, ипак је он сва, па и најгора средства употребљавао, да до мандата дође. Када је наступила ера Коломана Села, синула је нада, да ћемо и ми Срби моћи изабрати себи народносне посланике, и тога ради се упустисмо у борбу. При последњем избору посланика за државни сабор, кикиндски Срби и њихови прваци хтедоше у корист српске ствари да заузму неутрално земљиште, на ком ће се сакупити сви Срби у једно коло, па да једнодушно изаберу себе достојнога посланика. Али ђаво не спава! Еремић је био томе противан. Место да је ћутао он се удружио са свима непријатељима кикиндског Српства, истакао себе за владина кандидата, а уз то је доспео да ради и за Гиду Рохонција против дра Љубе Павловића и за Белу Талијана против дра Илије Вучетића. И такав човек има још смелости да се блатом баца на кикиндску српску интелигенцију!

Толико сам имао да рекнем у хатар истини на ординарност, безобразлук, нискост и неморал, који се разлива по „Србадији“ у сваком њеном броју.

Политички преглед.

— **Питање о потврђењу изабраног арадског епископа.** За румунско-православног епископа арадског изабран је познати румунски родољуб архимандрит Василије Мангра. Избор је био још рано с пролећа, али Мангра још никако није потврђен. Мађарској влади је Мангра трн у оку, облежен је горе као „дакороман“ и за то влада неће да његов избор предложи на превишњу потврду. Шта више влада иде тако далеко, да избор и потврду Василија Мангре сматра за чисто народносно питање, које као таково спада у делокруг министра унутрашњих дела, дакле у делокруг министра полиције! Према том министар просвете и црквених дела неће никако ни утицати на ову ствар, те тако је решење о том, да-ли ће Мангра бити потврђен или не, само у рукама Коломана Села.

— **Угронова странка.** Сви престонички листови јавили су, да се разрешила Угронова странка, која, као и Кошутова фракција, иде за независношћу Угарске. Ту вест су протурили чивутски кругови, којима је Угронова странка тако исто мрска као и пучка, јер су јој чланови чисти Мађари, који нерадо гледе башкарење талми-Мађара у мађарском јавном животу. Међутим вест о престанку Угронове странке неистинита је. „Мађарорсаг“ је одлучно побија и изјављује, да ће странка под вођством Ф. Седеркењија и даље постојати, и не мисли на то, да се разиђе. Па и сам Гаврило Угрон, који дуго није ни долазио у сабор, решио се, да на јесен опет учествује у саборским седницама.

— **Трећи католички конгрес.** Гроф Јован Зичи, гроф Геза Апоњи и барон Фрања Герлици издали су позив. којим се трећи конгрес угарских римокатолика сазива за 2. (15.) октобар о. г.

— **Русија.** Званични лист ратног министарства, „Руски Инвалид“, доноси заповест руског ратног министра, којом се забрањује свима странцима, да посећују ова места у руској Средњој Азији: Кушк, Пермес, Керки и станице, што више Керки леже на реци Аму-Дарји, затим Чичикар, Часла, војничке станице на Атреку и на линији Пушк-ал-Рабат, и најпосле целу линију железнице, што води у Кушк. То ограничење страначке посете руског поседа у Средњој Азији протеже се и на канате Киву и Бухару и тамо ће се ова наредба нарочито строго извршивати. Ова наредба је управљена нарочито против енглеских шпијона, који се често мотају у руској Средњој Азији.

— **Пут италијанског краља у Немачку.** По утврђеном програму путовања свратио је краљ Виктор Емануило у уторак после подне у Гешенен у Швајцарској. Ту га је дочекало изасланство савезничког већа швајцарског. Дочек је био веома срдачан. На свечаном обеду, који је приређен у почаст краљу, председник швајцарског савеза Земп поздравио је краља у име савезничког већа и швајцарског народа и рекао је, да у овој посети види нов доказ пријатељских осећаја, које краљ гаји према швајцарском савезу. Ова посета ће потпомоћи, да се још боље утврде пријатељске везе, које одавно постоје између Италије и Швајцарске. Напослетку је испио чашу у здравље краљево и краљевске породице и на благостање и цветање италијанског народа. Краљ је одговорио талијански и у говору је изразио своје пријатељске осећаје према Швајцарској и пио је у здравље савезничког већа и швајцарског народа. У вече је краљ отпутовао из Гешенена за Берлин. У среду после подне стигао је краљ на станицу Вилдпарк. Станица је била врло лепо украшена цвећем и немачким и италијанским тробојкама и грбовима. Пред краља су изашли престолонаследник, принчеви Ајтел, Фридрих и Јоаким, државни канцелар гроф Билов, гроф Валдерсе и још многи великодостојници. Мало пре доласка воза стигао је цар Вељем на станицу. Кад је воз стигао, почасна компанија је одала прописану почаст, а музика је свирала италијанску химну. Владари су се веома срдачно поздравили и пољубили. Пошто су приказане пратње, кренули су се владари према новој палати. Целога пута дочекивао је владаре и поздрављао их одушевљеним усклицима силан свет. У свечаној дворници нове палате поздравили су краља царица и принцезе краљевског дома и других владарских кућа немачких, које се налазе у Берлину и Потсдаму. У 8 сати у вече био је свечан ручак у царској палати.

Јуче пре подне ушла су оба владара у немачку престоницу. Пред владаре је изишао гроф Билов, немачки амбасадор на италијанском двору Ведел и многи великодостојници. Код браниборске капије дочекале су владаре варошке корпорације на челу са главним градоначеоником и председником варошког представништва. Кола, на којима се возили владари, стала су пред подијумом варошког заступништва. Главни градоначеоник поздравио је краља и у свом говору споменуо је пријатељство Савојске и Хоенцолернске куће, и оне дане, кад су краљев деда и отац бавили се у Берлину. У говору је истакао, да је краљев долазак у Немачку нов доказ, да му је чврста намера, да савез, који постоји између Италије, Немачке и Аустро-Угарске, увек негује и тиме одржава мир на корист народâ. Краљ је пријатељски одговорио и пружио руку градоначеонику. Изјавио је, да жали што не зна добро немачки, зато одговара на француском језику. Уверавао је градоначеоника, да ће се радо сећати овога лепога дочека, којим га је удостојио немачки народ. После краљева говора пришле су у бело обучене девојчице, те је ћерка главног градоначеоника Киршнера дала краљу киту цвећа. Затим су владари уз одушевљено клицање света наставили пут према Цајгхаузу. Најпосле је цео поход ушао у нову палату, где се краљ повукао у свој стан.

Краљ Виктор Емануило је из Потсдама телеграфски известио министра-председника Запарделија, да га је немачки цар Вељем одликовао орденом Црног Орла, и честитао му на одликовању.

— **Италија у случају рата.** Кад се у последње време не без разлога појављивали гласови, да је Италија доста несигуран члан тројног савеза, — нарочито од како је ступила у врло пријатељске односе са Француском — онда је немачка штампа с неким омаловажењем говорила о војној снази Италије. Али ствар не стоји баш тако, како Немци мисле. Париски лист „Патри“ донео је пре неки дан интересантан допис од свог берлинског дописника, у ком се ово вели о улози, која би допала Италији у случају рата:

„Службена „Трибуна“ из Рима публиковала је један уводни чланак, под именом „Италијачки савез са војничког гледишта“, који је изазвао велико изненађење у немачким односима и аустриским војним круговима. До сада је овај стари Криспијев орган чинио све да обележи своју непретворну нежност према тројном савезу и он верно представља моћну геманофилско-италијанску странку, која је учинила да се обнови тројни савез са Немачком и Аустријом. Али, ето баш сад, у очи пута Виктора Емануила у Берлин, пада на ум „Трибуни“ да набраја војничке штете овога савеза, а да прекомерно и високо хвали користи које би имала Италија да је пришла двојноме савезу!

Ево у главном како романски орган излаже чудновату војничку ситуацију која је створена обновљењем тројног савеза: Извесно је да Француска неће напасти Италију; она ће се морати задовољити, да у случају европског рата чува Алписку ливију. Али она ће задржати за овај циљ 3 или 4 корпуса војске. Италија ће дакле учинити једну велику услугу Немачкој јер ће бити ослобођена од целе војске на Рајни. С друге стране Италија, која чува долину Пада даће целу шириву Аустрији да употреби своје силе против Русије. Шта добија Италија у замену за све користи уступљене својим савезницима?

Ова ће имати да брани своје обале потпором аустријских поморских сила, и — што је сумњиво! — и потпором једне немачке ескадре у средоземном мору.

Дакле, ето, како Аустрија, немоћна да брани Јадранско море, тражи већ помоћи од талијанских поморских сила.

ниверзитета Szabó J., па Szász B. песник и професор филозофије, брат славног реф. владике Szász K., даље популарни педагог Felméry L., професор мађ. историје књижевности Imre S., па чувени латин Finály H., културни историчар Ladányi, и још други.

Јесте, велико је време 20 година. Младићу, који гледа унапред, а нема прошлости, није много, но кад зрео човек погледи на 20 година одмах види велике промене, које се за то време догодиле. Ко брдо или кулу од доле гледа, друкче види и суди него онај, који се попео горе на брдо или на кулу. Од горе је друкчији преглед, пространији је хоризонт. И несвест само на висини хоће да човека ухвати, од доле гледећи не можеш имати ни несвест ни онај осећај, што те обузме на висини.

Ти, питома реко Самоше, што протичеш кроз сред стародавног града Колошвара, колико-ли су таласа један други одгонили за ово време! Ти изгледаш да си исти, који си и био, јер си испио онакав, какав си био, и исто онако шуштиш, као некада. Али да се скупи сва вода, која је тобом за 20 година протекла, онда би и ти посведочио, како је леп низ година двадесет година. А ти, Самоше, ниси онај стари, свака кап твоја је нова — старе се све изгубиле у вечности.

Јесте, у току двадесет година много се што шта измени, а човек, чији је пут од колевке до гроба тако кратак, понајвећма. За 20 година стари помру, зрели остаре, деца сазру.

И оно, што се пре двеаст година ни мислило није родити, може да се и роди, и одрасте и — осили, завлада.

Погледајте само ово једро момче, које се родило много доцније него 1882. године. Погледајте га, како се за тако кратко време и развио и оснажио. „Које је тај момак?“ питате. — Српски раздор! Јел' те да га сви познајете, јел'те да га се сви грозите? Опипајте му снажне мишице, потапшите га по широким плећима! Хај, да ваља, не би био тако снажан. Бурјан за час нарасте, племенита биљка треба времена. Зло се само рашири, врлина потребује неге. Ах, кад би српско родољубље било тако силно, као што је овај снажни момак, који је стиснуо народно тело, те му не да дахнути!

И докле ће му само трајати његова власт? Кад ће почети малаксавати? Кад ће лећи у гроб?

Хоће-ли му садашња генерација отпојати: „Свјати Боже“?

Или се можда српска природа већ изметнула? Родољубље, питомост и друге врлине, са којих је Србин био поносан и у свету виђен, неће никад више ницати у запарложеној српској градини?

Ах не! Наћи ће се вредне руке, које ће бурјан почупати и оставити, да нагноји земљу, шат се обнови усахла снага српске њиве.

Иначе би морало наступити оно, што најређе на свету бива: да један народ сам себи ископа гроб.

У Ердељу. **Б. Бранчић.**

ИКОНА.

Од: А. Чехова.

Колешки регистратор Иља Сергеић Пеплов и његова жена Клеопатра Петровна стоје иза врата гостинске собе и прислушкују напрегнуто. У гостинској соби се очевидно одигравају крупне ствари. Тамо седи, на име, њихова јединица ћерка са учитељем краснописа Виктором Грегоровићем Шчупкиним.

„Чуј... изгледа да ће да загризе!“ — шапуће Пеплов својој жени, дрхћући од узбуђења и трљајући руке. „Пази сад, Петровна! Чим почну разговарати о осећајима, докопај икону са зида... Ми ћемо улетети унутра и благословити их... Учинићемо препад, разумеш ли... благослов са светом иконом веже... исто тако, као да га је свештеник дао... Онда не може више патраг, па да на глави члови!“

У гостинској соби води се међутим овакав разговор:

„Ах, немојте ми непрестано говорити о једној историји!“ — вели Шчупкин, припаљујући цигарету. „Ја вам заиста нисам писао то писмо. Тако ми части!“

„Па ипак! Ви сте га писали! Као да ја не познајем ваш рукопис!“ смеје се девојка афектирано, огледајући се непрестано у огледалу. „Познала сам с места ваш рукопис. То је, у осталом, доста смешно: учитељ краснописа, а рукопис при том — праве сврачије ноге! И како ви то можете са таквим... таквим рукописом предавати краснопис?“

„Хм... то не чини ништа.. При настави из краснописа није главна ствар имати леп рукопис, него пре свега пазити, да ученици никад не прекораче границе скромности. Једног мораш лениром по глави, другог опет отерати да клечи... И нашто ту леп рукопис? Глупост! Некрасов је био славан књижевник а какав је тек он рукопис имао? Просто брука! У последњој седници учитељског удружења баш је његов рукопис показиван“.

„Но зато је он био Некрасов, а ви сте само Виктор Грегоровић... (Уздах.) Да, ја бих са задовољством пошла за књижевника. Он би морао увек писати стихове о мени! Ах, како би то било лепо!“

„Стихове умем и ја правити, ако вам је баш тако много стало до тога“.

„Ви стихове писати? А о чем то?“

„Па... о љубави... о осећајима... Кунем вам се кад би моје стихове читали, несвестица би вас хватала... Од силног узбуђења растопићете се у сузама.. Но кад вам успишем тако лепе стихове, смем ли вам тада и ручицу пољубити?“

„Зашто не? Чудна ми ствар! Ево! Баш ако ћете је и одмах пољубити!“

Шчупкин скочи, очи му се раширише, он докопа пуначку ручицу, која мирисаше на сапун од бадема, и поче је љубити.

„Скидај икону!“ командује иза врата будући таст, блед од узбуђења, закопчавајући капут и гуркајући своју жену у ребра. „Напред! Унутра!“

И не оклевајући ни тренутка, отвара он нагло врата и упада у гостинску собу, а Клеопатра Петровна за њим.

„Децо..“ поче он узбуђено муцати, и подижући руке и жмиркајући плачевно очима. „Господ нека благослови вашу везу драга децо!... Љубите се.. будите плодни.. и размножите се...“

„И.. и.. и ја вас благосиљам..“ поче сада, јецајући гласно од узбуђења и госпођа Пеплов. „Будите срећни, мила децо! О, ви ми отимате

Под оваким погодбама, а ма какав да је исход сувоземног рата Италија ће изићи пребијених ребара“ (colle ossa rotte.) Ако талијанска флота буде потучена флотом двојног савеза она ће бити неизлечима развалина поморске силе и крај свима тежњама у средоземном мору.

У кратко Италија у свима случајевима, имаће да чини један жалостан марш са Тројним савезом: она игра улогу глупака.

Напротив ако Италија приђе двојном савезу — кака промена! Француска алиска војска ослободиће се, биће пренета на Рајну, а Аустрија нападнута с лица од Русије, а потиснута позади од Италије наићи ће на известан пораз. И напослетку, Италијанска флота на мору уједињена с руском и француском ескадром, неутралисаће аустриску флоту, и биће неоспорно господар свију средоземних пристаништа.

Закључак је „Трибуне“ да савез Италије спрема тројном савезу једну ужасну неосрећу у успесима, у случај оружане борбе, али да иста повлачи само негативне користи од свога суделовања са немачким и аустриским војним силама. У самој ствари „Трибуна“ не саветује раскинуће уговора, али својим увијеним претњама хоће да задобије одмах користи за Италију, за своју акцију у средоземном мору и, у место Трста, слободне руке у Албанији. У скоро ћемо сазнати хоће ли Виктор Емануило успети, да са Виљемом II. подели талијанске тежње које су изложене у службеној „Трибуни“ на један нешто претећи начин.“

Панама у Темишвару.

Не прође готово дан, да се на различитим странама Угарске не открију већи или мањи трагови страшне корупције у државној администрацији. Док се ради о ситнијим стварима нико се и не обазире на то, јер се држи да су то незнатне локалне појаве. Али кад избију онако ужасне појаве као у Торонталу, Суботици и др., онда сви позвани забринуто гледају куда то води. Но једва што се престало јавно говорити о тим појавама, долази из Темишвара црн глас о великим злоупотребама и корупцији код сиротињског стола темишварске жупаније.

Будимпештанска штампа управо је пренеражена вестима из Темишвара. Она настоји да забашури страхоту ове појаве. Ми сумњамо да ће се на тај начин, забашуривањем, очистити она Аугијина кужна стаја, која се зове угарска администрација. Јер у Будимпешти треба добро да знају, да не влада само у Торонталу, Суботици и Темишвару онакова корупција. То је епидемична болест целе Угарске. Колико су пута само из Бачке стигле тешке оптужбе против покварене управе! Не сме се дакле ништа забашуривати, него злу отворено у очи погледати, па ма како велико оно било.

Темишварски „Deutsches Tagblatt“ доноси у четвртак на уводном месту податке о најновијој управној Панами угарској, по једном апелационом спису хонорарног фискала темишварске жупаније дра Константина Стуре. Овога је жупанијски управни одбор без разлога ставио под дисциплинарну истрагу. Стура је против тога апеловао на министра унутрашњих дела списом од пуних шест табака, у ком је изнео злоупотребе код жупанијског сиротињског стола.

Стура је четрнаест година пратио газдовање са сиротињским новцем код темишварског сиротињског стола. Он је већ пре хтео да изнесе све злоупотребе и да званичним путем потражи лека злу, али је био спречен. Сада када је неправедно нападнут, није се више дао збунити него је владу упозорио какве су жалосне прилике у Темишвару.

У спису своме наводи Стура више примера све од 1882. год., како су несавесним руковањем пропале грдне суме сиротињског новца. До данас је у сиротињској каси нестало око два милиона круна. Врло много сирота добило је само половину свога наследства. Књиге су годинама неуредно вођене, те у њима често долазе брисања и превлачења. Многим наследницима неправедно је одузето право на наследство. И тако је несавесним газдовањем и непоштеним руковањем многој сиротињи одузето све што је имала.

Колико је суза сиротињских кануло због тога несавесног рада! Може-ли се сад и смели се ту нешто забашуривати? То не може желети онај коме је искрено стало да се Угарска излечи од тешке болести. Бадава сад и будимпештански листови настоје да ову ствар ублаже. Господа у Будимпешти треба да полазе са тога гледишта да читава Угарска није ништа друго него један велики Торонтал. На тај начин ће се без сумње мање огрешити о истину, него кад хоће да увере свет, да то све није тако страшно. А на тај начин ће боље послужити правим интересима и здравом напретку своје отаџбине.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 16. августа 1902.

— **Приказ мука Исусових.** Како нам саопштавају, приказаће се у овдашњем позоришту Л. Дунђерскога 6., 7. и 8. септембра о. г. пор. к. библијска драма „Искупитељ“ под управом Јов. Бапт. Шнајдера. Овдашње немачко певачко друштво „Фросин“ потпомоћиће добровољно ове представе. Ово позоришно друштво стекло је већ лепа гласа овим својим представама, које су у Будимпешти 50 пута даване уз велико допадање.

— **Срески учитељски збор.** Из Сомбора нам пишу, да је 13. (26.) о. м. у Станишићу држан сремски учитељски збор протопопијата сомборског. Пошто је прочитан и узет на знање одборски извештај о раду, држана су предавања. Лазар Љубојевић, учитељ из Станишића, поднео је своју практичну радњу из рачуна. Живојин Секулић, учитељ из Парабућа, и Теодора Крижанова, учитељица у Сомбору, читали су педагошку расправу. О виноградарству је предавао Павле Коњовић, учитељ сомборски, а из економије Бошко Поштић, учитељ ст.-стапарски. Затим је била дискусија о практичним радњама и расправама.

Из седнице су искупљени народни учитељи послали овај телеграм заслужном бившем прив. епарх. шк. референту г. Александру Јорговићу:

„Учитељски збор сомборског протопрезвитерата са своје седнице шаље Вама, оствариталу и оживотворитељу сремских зборова, свој поздрав, благодарност и признање на раду, учињеном у корист школа и учитељства. Коњовић, председник, Љубојевић, перовођа“.

Врло је лепо, што учитељи сомборског протопрезвитерата признају заслуге човеку, који је заиста много урадио око унапређења наших вероисповедних школа и свагда се заузимао за интересе нашег учитељства. И сами учитељи, дакле људи који најбоље знају оценити референтски рад г. Јорговића, изричу му благодарност и признање на том раду, само је радикалски „мајски“ сабор нашао, да је г. Мита Ђорђевић способнији од г. Јорговића. А зашто је способнији? Зато, што је Мита Ђорђевић радикал, а Јорговић није. Радикали су на сабору на сва уста викали против протекцијаштва и непотизма, а гле они друго и не раде, већ своје протурују свуда, мада од тих њихових протежеа има куд и камо способнијих људи. На место главног школског референта изабрали су на пр. Змејановићева миљеника Ђ. Поповића, који се против својих автономних власти тужака мађарској влади, а овамо је било тако спремних људи, као што су Тих. Остојић, Душан Сперњак и др. Јест, али ови нису радикали! Зато је неко од радикала на сабору и украо молбеницу Сперњакову, а Остојића су оборили својом бројном већином. Благо нашим школама поред радикалских „капацитета“!

— **Влашка мајсторија.** Из Кнеза у Банату добијамо овај значајни извештај:

„Врлопоштовани Г. Уреднче! Као сваке, тако и ове године оба наша два српска оближња манастира Бездин и Ходош-Бодрог, прославише своју црквену славу на Велику Госпојину. Досада је из нашега места, у ком је већина самих Румуна, тек по која побожна душа и то српска, ишла у манастир, да се тамо Богу помоли и својој души утехе нађе. Ове се године пак Власи јако ускомешали. Овдашњи је румунски учитељ већ одавна почео обучавати одрасле девојке и шипарице тропару и кондаку, а пред саму славу на неколико дана трчкарао је по селу и дизао народ на пољу. За ту сврху дали су овдашњи Румуни направити крст и мала два црквена барјачића, и сада баш кад Вам ово јављам, кренули су се из овдашње румунске цркве, после одслужене службе уз брујање звона и пајање тропара, свечано у нашу дедовину српски манастир Ходош Бодрог. У овоме походу нема их ни сада тако много, јер је поход овај извештачен, али га је вредно забележити с тога, што Власи, осетивши, да ће им се овај манастир можда измаћи из руку (у што сумњамо, кад је „мајски“ сабор изаслао у архиве онака два печена „стручњака“, као што су др. Мита Мушицки и благоглаголиви Авакум из Руме! — Ур. „Бр.“) хоће по свој прилици, да што веће и трајније обележје ставе на тај наш српски манастир, како би им у току парнице и то послужило као доказ да је Румунима тај манастир заиста потребан ради њиховог духовног сазидања и задовољења верских осећаја. Толико сам нашао за нужно да Вам јавим уз молбу да путем Вашег цењеног листа „Браника“ изволите српски свет упознати са овим новим влашким походима, а позванима обратити пажњу да и о томе рачуна воде“.

Благодаримо поштованом дописнику нашем, што је изнео на јавност ову појаву. Заиста су Власи беспримерно препредени! Ваља имати у виду све ове смицалице влашке и ако би Власи пред судом и ове новосмишљене процесије у манастир Ходош-Бодрог употребили за доказивање да је тај манастир њихов, треба изнети, кога су датума та влашка „ходочашћа“.

— **Успех Србина занатлије.** На великобечкеречкој занатлиској изложби нарочиту је пажњу обратио на себе својим изложеним радовима тамошњи честити Србин занатлија Паја Ишванеско, ћурчија. Мађарски лист „Nagybecskereki Hirlap“ вели за овога скромнога занатлију, да у својим радовима тако леп укус показује, да од њега може учити и први уметник. Његови су радови прави узори ћурчијског рада. Везови орнаментика на кожусима, израђени црном свилом, одликују се како оригиналношћу и лепотом композиције, тако и финоћом израде. Орнаментика му је у тако лепом стилу изведена, да би из његових композиција — вели овај лист — могао највећи мађарски архитекта саградити најлепшу пештанску палату. Овај Србин занатлија дворски је набављач надвојводе Фердинанда, херцега од Браганце, и још многе велике господе. Честити овај занатлија и добар је Србин и децу своју у чисто српском духу одгаја.

— **Нова српска земљорадничка задруга.** Основана је Ш. српска земљорадничка задруга у Бач-Сентомашу (удружење са неограниченом одговорношћу). Председник Гојко Каћански, заменик председника Лаза Лесић, чланови управног одбора: Васа Туцаков, Ниђа Дунђерски и Гавра Симин, пословођа Сима Николић.

— **Војисављев споменик.** У последњој седници одбора београдских девојака за подизање споменика Војиславу Илићу решено је тајним гласањем да се израда споменика поверн скулптору Пешићу.

— **Одликовање.** Српски краљ Александар одликовао је орденом св. Саве III. степена знаменитог руског научењака филолога Петра Алексијевића Лаврова, који је недавно провео петнаест дана у српској престоници ради проучавања списа у Академији Наука и Државном Архиву.

— **Забаву с игранком** приређује срп. црквена певачка дружина у Чуругу, у недељу 18. (31.) августа у гостионици г. Тодора Каленића, у корист једног сиромашног гимназисте, с овим програмом: I. део: 1. Д Хрузе: „Србадија марш“, свира ћачки тамбурашки збор. 2.) „Обичан човек“, шала у три чина од Б. Ђ. Нушића 3.) Ст. Ст. Мокрањац: „Из моје домовине“ VI. руковет (Хајдук Вељко), свира ћачки тамбурашки збор. II. део: игранка.

— **Забаву с игранком** приређује српска омладина у Иригу уз суделовање српске позоришне дружине Фотија Ж. Иличића у спомен четрдесетогодишњице уваженог српског уметника, старине, Фотија Ж. Иличића у просторијама г. Ђ. Пуље, у суботу 17. (30.) августа 1902. Чист приход ове забаве намењен је као дар српске омладине уваженом чича-Фотију у знак признања за његове заслуге на пољу српске уметност и његовог 40 годишњег напорног рада око ширења просвете у српском народу. — Како је чист приход намењен горњој сврси, то се добровољни прилози примају са благодарношћу. I. део: 1. Т. Остојић. „Око сердца мојега,“ пева мушки збор. 2. Ластавице, песма из комада „Рђокоса“, пева г. Васа Пушић уз пратњу хармонијума. 3. Љ. П. Ненадовић. „Острог,“ декламује гђа М. Ранковићка. 4. А Милчински. „Жежулинка,“ пева мешовити збор. 5. Не љути се мила мати, циганска песма, пева гђица Ј. Крепинкова. 6. Ф. Апта. „За дом мили,“ пева мушки збор. 7. Апотеоза Чича-Фотију од В. Ј. Исаиловића. 8. „Једва стече зега“ комедија у 2 чина, написао Лабиш, превео Ј. Ђорђевић. II. део: Игранка.

Новости са стране.

— † **Густав Лаука.** У Вел. Бечкереку је ових дана умрио познати мађарски књижевник Густав Лаука у 84. години свог радом богатог живота. Покојни Лаука је из старе мађарске књижевничке гарде, која није профанисала мађарску књижевност, као данашњи чивутски талми-књижевници што раде и тиме кваре углед и леп глас мађарске књижевности пред страним светом. Покојни „Густи-бачи“ писао је много за свог дугогодишњег књижевног рада. Има од њега неколико врло добрих драма, новела, али најбоље су му оде и веселе песме. Био је то човек вечито ведра духа и весео. Кад је био превалио већ 80 година — оженио се својом старом, верном домаћицом, која је старца пуних 30 година дворила. И тим је Лаука показао, да је остао увек онај стари Лаука, који није баш много марио, шта ће казати такозвани свет.

— † **Капетан гарде барон Пире.** Ноћу од уторника на среду умрио је у Бечу капетан трабантне телесне гарде и телесне гардијске пешачке компаније, генерал коњице барон Евген Пире де Бихен, у 81. години живота. С њиме је легао у гроб један од последњих живих витезова ордена Марије Терезије, тога највишег војничког одличја нашег. Тај орден имају само још: генерал коњице барон Апел, фелдцајгмајстер барон Фејервари, генерал коњице барон Бехтолсхајм, гроф Алфонз од Казерте и војвода Ернст Август од Комберленда. Барон Пире се родио у Пешти г. 1821. Као 16 годишњи младић постао је региментским кадетом у 3. уланском пуку. У ратовима г. 1848.—1849. учествовао је већ као капетан и одликовао се у биткама код Санта Лучије и Виченце, код Сомакампање и Кустоце. Год. 1849. особито се одликовао у рату против Мађара; у битци код Темишвара јуришио је са својим ескадроном на једну мађарску батерију и отео је ову. За то дело добио је орден Гвоздене Круне III. степена. Од тога доба брзо је напредовао, те је већ 1856. постао пуковником и командантом пука. Год. 1859 борио се на челу свог уланског пука код Солферина. У италијанском рату г. 1866. био је Пире као бригадир додељен 5. корпусу јужне војске. Као такав веома се одликовао у битци код Кустоце, освојивши са својом бригадом место Олиози и говећи непријатеља чак до Монте Вето, освојивши напослетку на јуриш и ову важну тачку. За то своје јуначко дело добио је Пире орден Марије Терезије Год. 1868 унапређен је за подмаршала, 1875. постане шеф 9. драгунског пука, 1878 генерал коњице, а 1897. командант телесне гарде.

— **Официр и цивил.** Прекјуче у вече је у Осеку у једном јавном локалу поручник ц и кр. 78. пешачког пука Фердинанд Штајнер напао жупанијског надмерника Александра Јоа и двапут га опасно ранио сабљом. Између ове двојице одавна су постојали запети односи.

— **Велика ватра.** Из Трста јављају: У једној великој шупи Дреерове пиваре у Боскету у којој је било нагомилано много дуга за бурад, дрвена угља и сандука, избила је претпрошле ноћи ватра, и све је изгорело. Варошки и фабрички ватрогасци једва су спасли саму пивару. Штета износи два милијона круна.

— **Матачић-Кеглевић помилован.** Како бечки „Арбајтер Цајтунг“ јавља, бивши улански поручник Матачић Кеглевић, који је био затворен у војничком затвору у Мелерсдорфу, помилован је, заостатак казне су му отпустили и ономад је изишао из тешкога војничког затвора, у ком је одседео три године и осам месеци. Што је Матачић-Кеглевић помилован, има много заслуге социјалистички посланик у рајхсрату Дашински, који је 8. фебруара о. г. у овој ствари интерпелисао аустријског домобранског министра Велзерсхајмба. Као што је познато, поручник Матачић-Кеглевић имао је љубавна односа са женом принца Филипа Кобуршког, Лујзом и због те љубави је и допао затвора. Принцеза је преко мере трошила, па кад јој муж дугове више не хтеде исплаћивати, онда је несретни поручник с њеним знањем потписивао њено име на менице и ове залагао код кајишара. Кад су те менице постале плативе, поднесене су принцу Кобуршком, но овај не хтеде да их плати, већ своју жену стрпа у лудницу, а њеног љубавника пријави војничкој власти. Војнички суд осуди Матачића на деградацију и четир године тавнице, мада је јасно било, да Матачић није крив толико, да добије тако тешку казну. Сад је Матачић помилован, али он је и телесно и душевно сломљен. Принцеза Лујза Кобуршка је рођена сестра бивше престолонаследнице Стефаније, а сада грофице Лоњији.

— **Самоубиство кнеза Сколничева.** Из Петрограда јављају, да се у петерхофском парку убио из револвера кнез Сколничев. У писму, које је написао једном свом пријатељу, наводи кнез за узрок самоубиства породичне односе. Самоубиство кнеза Сколничева, који ја био коморник изазвало је велико саучешће у дворским круговима.

НОВИЈЕ.

Берлин, 15. августа. Приликом данашњег свечаног ручка, приређеног у почаст краља Виктора Емануила, наздравио је цар Виљем своме госту као верном савезнику и нагласио у здравици, да тројни савез и после обновљења чврсто постоји. Краљ Виктор Емануило одговорио је здравицом, у којој је нагласио традиционално пријатељство између обе владалачке куће и изјавио, да постоји тројни савез, који иде за одржањем мира.

Петроград, 15. августа. Руски амбасадор у Лондону барон Стал ступиће скорим у мир.

моје једино благо!“ окрену се она Шчупкину. „Љубите моју ћерку! Учините срећном моју Натаменку...“

Учитељ краснописа од чуда и страха разјапио уста а очи разрогачио. Упадање родитеља долази му тако изненадно да не може ни речи проговорити.

Ухваћен! Изгубљен! мисли он, скоро изван себе од ужаса. Крај је сад с тобом, братац мој! Ту нема више спаса!

И он предано обори главу, као да хтеде казати: ја сам побеђен!

„Ја вас бла.. благосиљам...“ наставља тата и сад почиње и он плакати. „Наташенка, драга ћерко моја.. Стани поред.. Петровна, дај икону овамо...“

Но у истом тренутку као чудом неким нестаде суза у очима узбуђеногa родитеља, а лице му се од гнева искриви на једну страну.

„Будало!“ грмну он љутито на своју жену. „Колика будала! Зар ти је то светитељска икона?“

„Ох мајко Божија!“

Учитељ краснописа подиже несигурно очи и види да је спасен: мама је у брзини докопала с дувара место свете иконе слику књижевника Љермонтова. Стари Пеплов и његова жена Клеопатра стоје са књижевниковом сликом у руци као громом поражени и не знају шта да чине, шта да рекну.

Учитељ краснописа употреби ову општу забуну и стругне.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 16. августа 1902.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	13 К 40	—п.
Жито ново друге каквоће	13 „ ——	„
Зоб	10 „ ——	„
Јечам нови	10 „ 40	—— „
Кукуруз стари окрњен	10 „ ——	„
Кукуруз нови окрњен	9 „ 80	—— „
Пасуљ бели	13 „ 80	—— „
Пасуљ жути	13 „ ——	„
Вика	14 „ ——	„
Мухар	19 „ ——	„
Проја	9 „ ——	„
Вуна	105 „ ——	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 16. августа 1902.

Волови	по кил.	36—40 пот.
Свињи тешки	„ „	76—80 „
„ средњи	„ „	70—72 „
„ лаки	„ „	60—64 „
Теоци	„ „	58—60 „
Јагњци	„ „	„
„ по пару	15—24 К	
Кљукане гуске по кил.	пот.	96—1 К
Јаја 8—9 ком.		——40 „

Огласи.

ДУЋАН

у Бегечу, у главној улици, у коме се већ много година радња води и на који је муштерија већ научена **издајем од 1. септ. по р. к. под кирију.**

Панта Нинков
у Бегечу.

341 2—2

Српска издавачка књижарница и штампарија
Браће М. Поповића.
у Новом Саду
„код светог Саве“.

Одликована од Његовог Крал. Височанства Господара Црне Горе **КЊАЗА НИКОЛЕ I.** златном медаљом за заслуге и ревносно издавање и ширење српске књиге по Српству, приликом 25-годишњице књиго-издавања.

1875. 1902.

Ново! Ново!

Изашао је из штампе

РЕЧНИК

српског и немачког језика

(речник за џеп) приредио

Андрија М. Матић,

гимн. професор

немачко-српски део

давнашња је потреба изискивала овај речник, те смо се на многа и многа тражења решили да га издамо — за сад **немачко-српски део** — а за месец дана изаћи ће и **српско-немачки део.** — Овај речник је новина у књижевности нашој, јер га у том формату неимадосмо. Нарочито је добра страна овог речника та, што је приређивач госп. професор Матић, врло вешто и практички га уредио и додао списак немачких неправилних глагола, а то је новина, на коју приређивачи у другим речницима до сада нису обраћали пажње — а баш тај додатак подиже вредност овога речника.

Ова књига изнаша **25 штампаних табака (380 страна)** а штампана је на лепој хартији са укусном израдом, — **уз то је књига укоричена у тврде црвене платнене корице са уштампаним насловом.**

Цена је само

1 фор. 25 новч. (2 круне 50 потура).

Препродавцима дајемо књижарски рабат.

Ко нам год **за речник новац унапред пошаље** доставићемо га о нашем трошку напомињемо, нека се дода још 25 потура за рекомандацију — па се неће моћи на пошти изгубити.-

Нови Сад, пред св. Пантелију 1902.

С поштовањем

311 1—10 **Браћа М. Поповићи.**

Стечај.

Оставком Матије Мелихара коровође „Гусала“, друштва за неговање музике у В. Кикинди који је изабран у Пилзну упражњено је короводско место код истога друштва.

Са тим местом скопчано је 1.600 круна годишње плаће, а дужности коровођине су 10—12 седмичних часова учити друштвене чланове хармоничном појању и певању и ван тога управљати друштвеним кором при црквеним богослужењима и другим приликама кад и где друштво буде суделовало. Осим те дужности имаће још изабрани коровођа у 9 седмичних часова обучавати воталном појању и певању ученике и ученице виших разреда овдашње српске основне школе, као и Србе ученике овдашње државне гимназије и Српкиње ученице овдашње држ. грађанске девојачке школе.

Напомиње се још, да у В. Кикинди има врло доброга изгледа за споредне приходе, пошто у месту нема квалификованих људи ове струке.

Ко жели ово место добити, нека тачно поткрепљену молбу пошље на потписаногa председника до 15. септембра п. н. Свршене конзерваториста имају првенство.

Из седнице „Гусала“, друштва за неговање музике у В. Кикинди, одржане 4. (17.) августа 1902. год.

Др. Иван Веселиновић,
председник.

Славко Лаковић,
тајник.

340 2—3

К. А. КОСАНИЋА

трговина галантеријског и белог еспапа потребује помоћника, може бити и мануфактуриста.

С поштовањем

К. А. Косанић,
Сомбор.

337 3—3

„ЂАЦИ“

из бољих кућа, могу добити потпуну послугу. — Главна улица бр. 4. I. кат. преко пута Владикиног Двора.

331 3—3

НОВА ГВОЖЂАРНИЦА.

Част ми је штованој публици из места и са стране до знања ставити да сам своју ново отворену гвожђарску радњу у кући г. Ђурковића

Житна пијаца бр. 11.

преко пута од **„ТРИ КРУНЕ“** са свима врстама гвожђарског еспапа потпуно свабдео, као гвожђа, осовина, црна и бела плеха, челика, фуруна, шпархерда, окова за градње, ковачког, столарског и коларског алата, саставних делова за плугове, исто тако сваке врсте кухињског посуђа, све најбоље сорте.

Умољавајући штовану публику како из места тако и са стране да би ме у што већем броју посетити изволела и мојој радњи што веће поверење поклонити изволела јамчим да ће послуга бити најтачнија и најсолиднија.

За исту своју радњу требам једнога младог помоћника и једног шегрта.

С особитим поштовањем

339 2—3 **Антон Тот.**
Нови Сад.

З УЧЕНИЦЕ,

које намеравају да походе срп. вишу дев. школу у месту, прима једна ваљана породица (само домаћин и домаћица) на стан и препитање у непосредној близини исте школе уз месечни хонорар од 20 фор. по особи.

Ближа извешћа у администрацији овог листа.

338 2—2

У великом богатом српском месту до 9.000 становника са два спахилука, који су муштерије, **продаје се одма**

АПОТЕКА

заједно са удобном кућом и паркираним двориштем за 31.000 К. промет 8000 К. за готово или са сигурном подлогом на отплату. Паробродска и железничка станица.

343 1—3

Само озбиљни купци нека се обрате на

Апотекара С. Димитријевића,
Арач (Врањево) (Торонтал.)

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
М. ПЕТКОВИЋА
у Винковци

потребује млађег помоћника.

347 1—3

ПРОДАЈА КУЋЕ

из слободне руке.

Кућа, у златној греди, у Новом Саду, са великом авлијом, у којој се много квартира како у авлији тако исто и у другој улици на коју иста авлија излази сазидати могу **продаје се из слободне руке.**

Упитати се може у администрацији „Браника“.

345 1—2

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
СТЕВАН С. ДРОБАЦ
у Вуковару

потребује једног старијег помоћника.

346 1—2

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена. тако да се овако једно патентирано звоно од 327 кгр. изједначује са звуком по старој системи ливених звона од 408 кгр.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће: **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко. 128 19—26

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

ШМРКОВИ КАНТАРЕВИ

свију врста за кућевне и јавне сврхе, пољоделство, грађевине и индустрију.

Цеви, сисаљке, пипе итд.

Командитно друштво за фабрикацију шмркова и машина.

најновије, поправљене конструкције.

Децималних и са покретљивим тежама

од дрвета и гвожђа за трговинске, прометне, творничке, пољоделске и друге обртничке сврхе.

W. GARVENS, WIEN, { I. Schwarzenbergstrasse 6. I. Wallfischgasse 14.

Могу се добити такође: у техничким и радњама са машинама, код оних, који праве бунаре и т. д.

Каталози бадава и без наплате поштарине.

131 21—26

СРПСКА КАФАНА
У БУДИМПЕШТИ.

Част ми је јавити поштов. српској публици, да сам се преселио са кафаном у Városház utcza број 1., у бившој Дрехеровој палати, сада осигуравајућега друштва Штандарта, ћошак Kosuth Lajos utcza, у којој се тако исто и од сада налази све овдашње Српство, и где сваког дана у вече свира Новосадско тамбурашко друштво.

Молим поштов. Српство, да ме и од сада са својом посетом удостојити изволи.

Препоручује се поседник

318 3—10 **„Српске кафане.“**

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.